

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâli GAT FRANKO

Tahrir Heyeti

Fuat Hulâsi B. Temyiz Mahkemesi
azasından

Sabri Şakir B. Ad V. Hukuk İşleri
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

Ahmet Refik B. İstanbul İcra Reisi

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şarl Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzârı komisyonu
azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyoti. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gat Franko Beyin yazıhanesi

Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber
400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

KÂĞITÇILIK ve MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

1929

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Her ayın on beşinde neşrolunur

TETEBBÜLER

DOCTRINE

Hukukî Fikirler: RÉFLEXIONS JURIDIQUES

Kaza vahdeti

Dilimizin, harsımızın vahdetini temin eden Cümhuriyet idaremiz kazanımızın vahdetini de istihdaf etmiştir. İntişar eden kanunlarımız bir taraftan bizi medenî ve asrî hükümlerle techiz ettikleri gibi kazanın vahdetini de temine matuf bulunmuştur.

Kazada vahdet diğer mesai şubelerinde aranılan vahdet kadar ve belki ondan fazla kıymeti laizdir. Bunun içindir ki bir müddettenberi bu bahis hukukşinaslarımız arasında epeyce münakaşat ve tetebbülere mahal vermiştir. Hatta «Cumhuriyet» in lûtfu ile mes'ele yevmî tetkikata mevzu tutulmuş ve umumî efkârın dikkat nazarı celbedilmiştir.

Filvaki belediye dairelerine ve ticaret odalarına efrat aleyhine ceza tarhetmek, hatta mağazaları set ve bendeylemek hususunda verilen salâhiyetin nekadâr usulsüz ve ne derece zararları müeddi olduğu kolayca anlaşıldığından bu hallere nihayet vermek ve hatta hâkimlere verilmeyen salâhiyetlerin yani müdafaasız hüküm vermek kudretinin bu gibi idarî makamlara verilmemek lüzumu kuvvetle hissedilmiştir.

Belediyelerin bu hudutsuz hakkı kazalarına karşı nev'uma bir çare ve bir dereceye kadar hail olmak üzere mukarreratı aleyhine vilâyet idare meclislerine itiraz edilmek hakkı tanınmış ise de bu çare yine idarî makamata kaza ile muvazzaf kılmak hususundaki mahzuru

bertaraf etmediği gibi diğer idarî makamâtın hakkı kazasını ortadan refedememiştir.

Büyük Millet Meclisinde bulunan hukukşinaslarımızdan bazı muhterem meb'uslar bu mahzurları bertaraf etmek için bir teklifi kanunî serdetmiş ve bu teklif Adliye encümeninde derdesti tetkik bulunmuştur. Yedi maddeden ibaret olan bu kanun teklifi mühim olan anifülbeyan mes'eleyi halledebilecek mahiyettedir. Birinci madde prensibi tespit ve hiçbir makamın cezayı naktî tahsiline veya ticarethanelerin seddine karar vermiyeceğini tasrih eylemekte olmadığı gibi ikinci madde bu gibi cezayı naktî veya icrayı san'atten men'i icap eden e'alin tetkikini sulh mahkemelerine havale etmektedir. Teklifi kanunî, bu davaların ahkâmı umumiye dairesinde kabili itiraz ve temyizicini icrayı tehir edemeyip depo veya kefaletle müddeabih temin edildiği halde icranın temyiz neticesine kadar tehir edileceğini ve mahaza vergiler hakkındaki ahkâmı mevzuanın baki olduğunu izah eylemektedir.

Adliye encümeninin bu teklifi kanuniye lâıyk olduğu ehemmiyeti vereceğini ve tetkikatını ikmal ile bu devrede kanuniyetini temine çalışacağını ümit etmek isteriz.

Meclisimiz gibi —tek fırkadan müteşekkil olması noktasından— haiz olduğu hususiyeti göz önüne getirerek en semeredar mesainin encümenlerde tezahür edeceği aşikâr bulunmasına göre şimdiden umumî efkârın bu hayırlı teşebbüs hakkında nazarı dikkati celbetmek ve muhterem meb'uslarımızın bu müfit himmetlerine umumun şükranlarını isticlâp vazifedir.

Cümhuriyet idaresinin başlıca mazhariyeti halk hukukuna ferti riayet olmak ve resmî veya gayri resmî makamların ve teşekküllerin fevkinde dahi kanunları hâkim kılmak hususundaki azmî kat'isidir. Sırf varidat arayan ticaret odalarına cezayı naktî ve ticarethane seddi gibi müthiş bir silâh vermek veyahut bütçe açıklarını cezayı naktî ile kapatmak arzusunda bulunduğu vakit belediye çavuşlarına cezayı naktî zabıt varakalarını tanzim ettirmek gibi bir idare usulü Cümhuriyet idaresinin ruhu ile telif edilemez.

İdarî makamların adlî mahkemelerden ve mürafaadan korkmasına mahal yoktur. Sulh hâkiminin bu cezaları kanunun eşkâl ve ruhuna tevfikân hüküm ve tahsil edebileceği aşikârdır. Efradı ahaliye mürafaa hakkını vermekten ne devlet hazinesi zarardide olur ne de bir kanunsuzluk yapılmış olur. Bilâkis vahdeti kazaya hürmet ve hak mefhumuna riayet edilmiş olur.

[*Bu fıkra « Cumhuriyet » gazetesinin 3 mart 929 ve 1732 nümerolu nüshasında başmakale olarak intişar etmiştir.*]

Karşılıksız çekler

Geçen nüshamızda karşılıksız çekler hakkında Büyük Millet Meclisince müttehaz tefsiri kararı neşretmiş ve bu baptaki mütaleamızı « Hukukî Fikirler » kısmında yazacağımızı söylemiştik. Bu hususta yazdığım fıkra sehven intişar etmediğinden karilerin aflatırını talep ederim. Çeklere dair ticaret kanununda münderiç ahkâmda karşılıksız çekler için bir kuvvei müeyyede bulunmaması bir boşluluktur; bu boşluğun bir maddei kanuniye ile doldurulmasını isteyen hukukşinas meb'us arkadaşlarımızın talepleri pek muvafıktı. Bu arzunun neden is'af edilmediği ve neden tefsiri bir kararla işin ıslahına gidildiği bence anlaşılamamaktadır. Kanunu cezanın, dolandırıcılığa mütedair olan 502 inci maddenin bu file nispeti bir noktai nazardan doğru olsa dahi tam manasile karşılıksız çek çekmek cürmüne tatbik edilemez. Ahmet Saki beyefendinin ısrarı veçhile müstakil bir madde tanziminde elbet isabet bulunurdu. Fakat görülyüyor ki yeni kanunlarımızda tadilât yapmak hiç hoşâ gitmiyor. Bu mütaleayı, esas itibarile muvafık görmekle beraber, pek lâzımlı olan hususatta tadilâttan çekinmemek daha mantikî bir hareket olur.

Herhalde kanunun sükûtuna mukabil bu tefsir az çok maksadı temin etmiş olmasına nazaran mes'eleyi mevzubahs eden arkadaşların bu baptaki himmetleri şayanı şükrandır.

Milâslı : GAT FRANKO